

ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Підготувала студентка групи Б-21
Вінтонів Оксана

The image features a parchment scroll with a torn, aged edge, set against a background of textured, golden-brown parchment. The scroll is held open by two thick, brown leather-like rollers on the left and right sides. In the bottom left corner, there is a small, dark inkwell and a quill pen with a reddish-brown handle. The text is written in a simple, black, sans-serif font on the scroll.

... Ми відчуваємо, що Схід - це щось дуже
своєрідне й відмінне від нашого західного
світу ...

Сергій

Ольденбург
У мудрості Сходу та Заходу ми бачимо
вже не ворожі сили, а полюси, між якими
пульсує життя

Герман

Гессе

При виясненні першого питання слід уяснити, що в історії людської цивілізації склалися два глобальних типи культури — східна і західна, котрі досить відчутно відрізняються одна від одної. Ці відмінності вплинули і на філософське вчення Сходу і Заходу. Свідомо залишаючи поза увагою численні відмінності між виокремленими типами культур, звернемося лише до тих, які визначальним чином вплинули на стиль філософствування на Заході і Сході.

Вся східна культура побудована на підпорядкуванні індивіда колективу, на розчиненні індивідаульного в суспільному. Культ спільності тут переважає над культом людської особистості, її суверенності і недоторканості. Це зумовило той факт, що індивідуальне творче начало в філософії стародавнього Сходу виражено вкрай слабо. Історія практично не залишила нам імен індійських філософів, їх індивідуальний внесок розчинений у колективній творчості. У філософських вченнях людина розглядається як атомарна форма вияву всезагального (брахмана-атмана, рита), а проблема особистості не знайшла в цій філософії актуалізації. В такому підході знайшла відображення стабільність соціально-економічних форм схід цивілізації і повне підпорядкування особи жорсткому кастовому поділу суспільства.

Соціальна структура суспільства в стародавній Індії.

- Індійське суспільство поділялося на чотири варни (касти).

I варна

БРАХМАНИ
(жерці, священнослужителі і монахи).

II варна

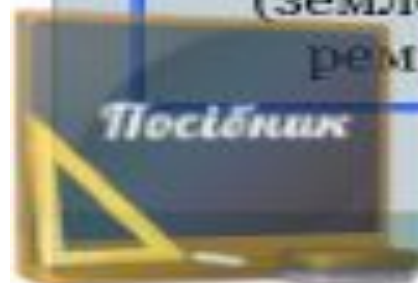
КШАТРІЇ
(воїни, військова знать, представники племінної влади).

III варна

ВАЙШЬЇ
(землероби – общинники, ремісники, торговці).

IV варна

ШУДРИ
(основні виробники, залежне населення, слуги).

РЕЛІГІЙНО - ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ В ПРАДАВНІХ ІНДІЙСЬКИХ ТЕКСТАХ.

ВЕДИ

- Дається інформація про богів;
- Виділяється загальний принцип устрою світу - рота (космічний порядок, безособовий принцип);
- Показується основа ведичного культу - жертва;
- Знайдено першоістота - Пуруша - антропоморфний гігант, з частин тіла якого боги створили весь світ;
- Виділено Праджапаті - персоніфікований символ первинної сили творіння;
- Виділено "суще" - "сат", "не сущє" - "асат" і єдине, аморфне, нерозчленоване "тад акам";
- Системи розуміння світу поки немає.

БРАХМАНИ

- Дано уявлення про розвиток Всесвіту, яка проходить золотий, срібний, мідний і залізний віки, а потім гине;
- Розроблені ритуали у всіх сферах життя людей;
- Створено положення про воду, як першосубстанціями;
- З'явилася ідея дихання - Прана, як одного з проявів буття;
- Цілісної релігійно - філософської картини світу ще не склалося.

Філософія стародавнього Китаю представлена багатьма школами, але найбільш чітко її характерні риси репрезентовані в конфуціанстві і даосизмі.

Одним з найважливіших філософських вчень Стародавнього Китаю було конфуціанство, засновником якого вважають Конфуція (551-479 рр. до н.е.). Вчення Конфуція викладене у книзі «Лунь-юй» («Бесіди та висловлювання»). В філософському плані Конфуцій не розробляє нового вчення про буття, а виходить з традиційних уявлень про небо і землю. Небесний світ визначає основні положення, які лежать в основі людського життя. В цілому концепція Конфуція є соціально-політичною і етичною за своєю суттю.

**Філософські школи
Стародавнього
Китаю**

Даосизм ("Дао-де-цзя")

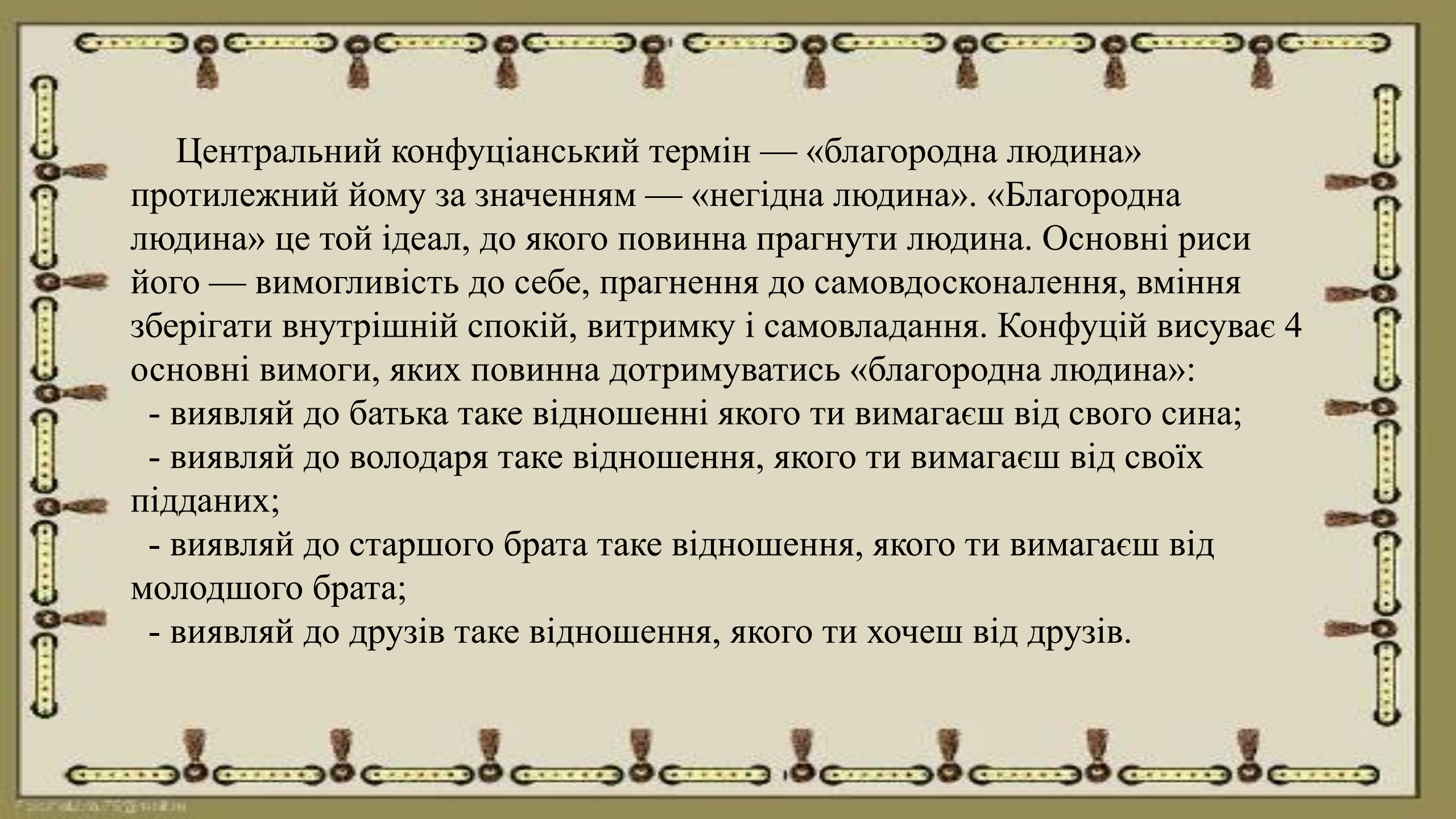
Конфуціанство ("Жу-цзя")

Інь-Янь-цзя (натурфілософістська)

Моїсти ("Мо-цзя")

Легісти ("Фа-цзя")

Софісти ("Мін-цзя")

Центральний конфуціанський термін — «благородна людина» протилежний йому за значенням — «негідна людина». «Благородна людина» це той ідеал, до якого повинна прагнути людина. Основні риси його — вимогливість до себе, прагнення до самовдосконалення, вміння зберігати внутрішній спокій, витримку і самовладання. Конфуцій висуває 4 основні вимоги, яких повинна дотримуватись «благородна людина»:

- виявляй до батька таке відношення якого ти вимагаєш від свого сина;
- виявляй до володаря таке відношення, якого ти вимагаєш від своїх підданих;
- виявляй до старшого брата таке відношення, якого ти вимагаєш від молодшого брата;
- виявляй до друзів таке відношення, якого ти хочеш від друзів.

людина не управляє
наказує, її не

Відповідальне ставлення до своїх обов'язків вимагало від конфуціанців виховання своїх вольових якостей. Не можна навчитися управляти державою і людьми, якщо ти не вмієш управляти своєю психікою, — вважав Конфуцій. Але не тільки психіка, а й одяг і зачіска, смаки і звички, манери і мова — усе було впорядковане конфуціанською мораллю. Згідно її правил, між старшими і молодшими, між вчителем і учнями, між чоловіком і жінкою повинна існувати сувора ієрархія і субординація. Кожен має знати своє місце і не претендувати на чуже.

Античність – це історія і культура Стародавньої Греції і Стародавнього Риму від виникнення перших давньогрецьких держав (кінець III–II тисячоліття до н.е.) і до падіння Західної Римської імперії та завоювання Риму варварськими племенами (V ст. н.е.). Відповідно існують поняття античної філософії, античного мистецтва, античної літератури і т.п. Буквальний переклад слова “античний” з латинської – “стародавній”. В Європі в епоху Відродження увійшло в моду колекціонування предметів старовини, їх стали називати “антиками”.

Антична філософія, тобто філософія стародавніх греків і римлян, зародилася у VI ст. до н.е. у Греції і проіснувала до VI н.е. Слід звернути увагу насамперед на те, що філософія Стародавньої Греції започатковує європейську філософію. Саме тут виробляється той стиль філософствування і та проблематика, яка визначила подальший розвиток мудрості на європейському континенті. Мислителі давньої Греції ввели у філософію і культуру загалом поняття «логос» як розумного упорядкованого космічного начала, яке згодом переростає в таку рису менталітету західноєвропейського етносу як раціоналізм.

Філософія античного світу виростає із міфології та епосу греків, що відбилося на її розвитку. Основні характерні риси філософії цього періоду такі:

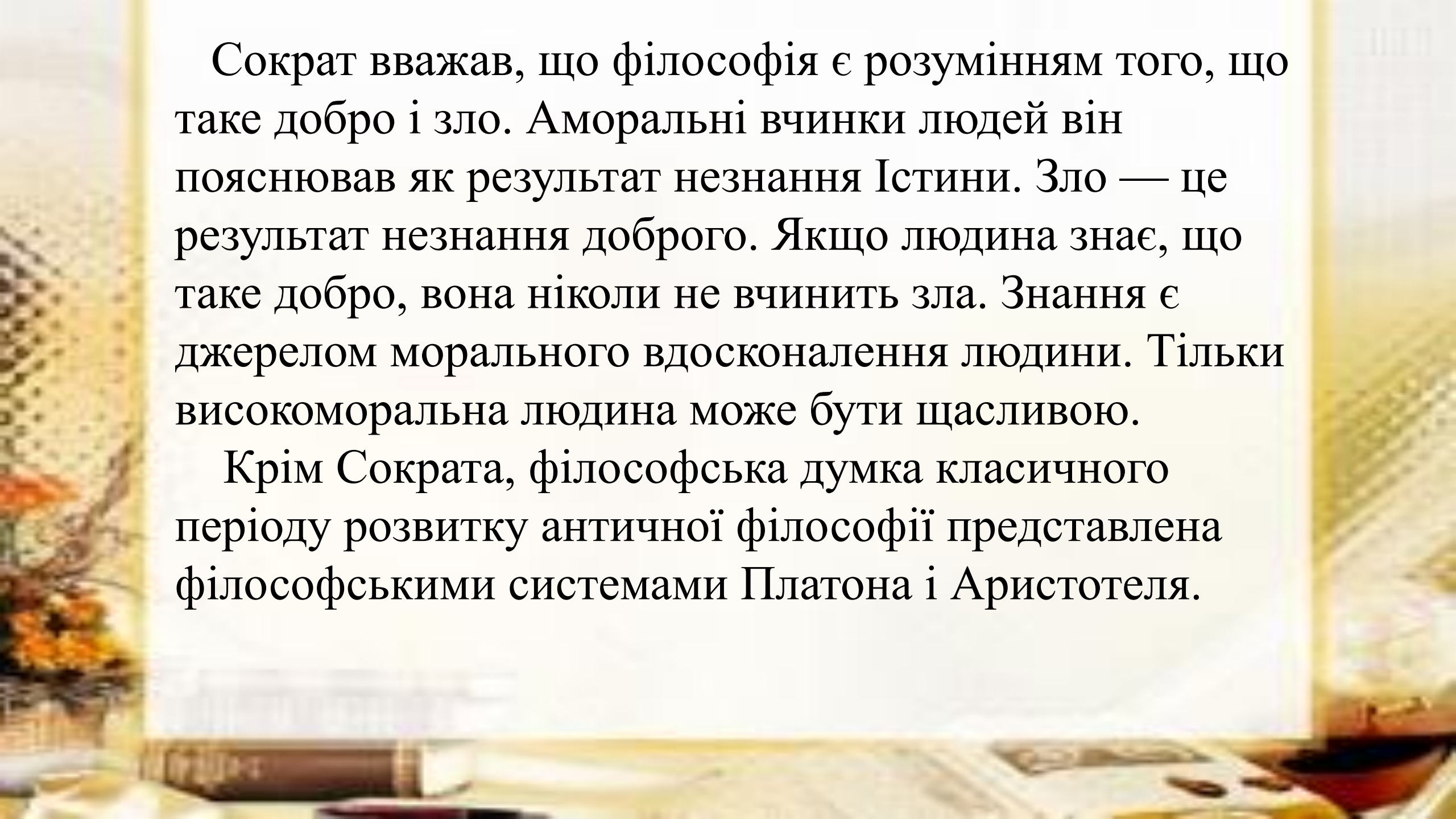
- наявність в ній значної кількості міфологічних та епічних образів;
- присутність елементів антропоморфізму;
- наївний пантеїзм, тобто ототожнення богів з силами природи;

У розвитку античної філософії можна виділити три основні періоди. Перший етап визначається як досократівський (VI – V ст. до н.е.). В центр уваги виноситься проблема походження та структури Космосу, питання про сутність світу, про першооснову всього існуючого.

Другий період (V-IV ст. до н.е.) визначається як класичний. Головну проблему філософія вбачає в пізнанні людини, людської свідомості, поведінки, людських пізнавальних можливостей. Цей період є вершиною в розвитку грецької демократії філософії, мистецтва.

Третій період (кін. IV ст. до н.е. — VI ст. н.е.) називають елліністичним. Це був час кризи рабовласницького суспільства, період економічного і культурного занепаду. Особливий інтерес в філософії проявляється до проблем морально-етичного плану. При вивченні демократичної філософії доцільно виділити дві школи: мілетську і елеатську.

The background of the slide features a warm, artistic illustration of a desk. On the left, a vase holds a bouquet of autumn leaves in shades of orange, red, and brown. The desk surface is cluttered with several books of varying thicknesses and colors, some lying flat and others slightly open. A small, dark inkwell is visible near the bottom center. The overall lighting is soft and golden, creating a cozy, scholarly atmosphere.

Сократ вважав, що філософія є розумінням того, що таке добро і зло. Аморальні вчинки людей він пояснював як результат незнання Істини. Зло — це результат незнання доброго. Якщо людина знає, що таке добро, вона ніколи не вчинить зла. Знання є джерелом морального вдосконалення людини. Тільки високоморальна людина може бути щасливою.

Крім Сократа, філософська думка класичного періоду розвитку античної філософії представлена філософськими системами Платона і Аристотеля.

Релігія Стародавнього Риму

- Під впливом італійських племен з'явилися бог Сатурн, верховний бог Юпітер, Юнона і Мінерва. У плебеїв (нижчого шара громадян) була своя трійця божеств: Церера (богиня злаків), Лібер (бог виноградарів) і Лібера. Загальноіталійськими богами стали Марс (бог війни), Діана (богиня Місяця), Фортуна (богиня щастя, успіху), Венера (богиня весни і садів, потім - любові і краси). Деякі боги шанувалися головним чином обличчями одного стану або професії (торговці шанували Меркурія, ремісники - Мінерву). У римлян не склалася розвинена міфологія. З посиленням грецького впливу відбувається певне зближення римських богів з грецькими і запозичення грецької міфології (Зевс - Юпітер, Гера - Юнона, Афіна - Мінерва, Асклепій - Ескулап). Проникали в Рим і східні культи - Ісиди, Осіріса, Кібелі, вмираючого і воскресаючого бога Мітра. Не без східного впливу на етапі імперії оформився культ імператора як живого бога.

СТАРОДАВНЯ ГРЕЦІЯ

Специфіка економічного життя: поряд з сільськогосподарським виробництвом значного розвитку набуло ремесло, засноване на праці рабів та зорієнтоване на зовнішній ринок; праця рабів використовувалась переважно у ремісництві; набула значного розвитку торгівля (особливо зовнішня); незначне (порівняно з купецьким) поширення лихварського капіталу.

Розвиток економічної думки пов'язаний як з проблемами ефективного функціонування рабовласницьких господарств та визначення "справедливої ціни" (мікрорівень), так і з макроекономічними проблемами організації "ідеальної держави", справедливого соціального устрою, суспільного поділу праці, природи та функцій грошей тощо

АНТИЧНА СПАДЩИНА

СТАРОДАВНІЙ РИМ

Специфіка економічного життя: основу господарського життя становило сільське господарство, засноване на праці рабів; ремесло набуло меншого розвитку, базувалось переважно на праці вільних громадян і було зорієнтоване на внутрішній ринок; у містах раби використовувались як челядь, незначна їх частина була зайнята у ремісництві; слабкий розвиток купецького, торговельного капіталу; значне поширення лихварського капіталу (відкупні, ломбарди, обмінні контори тощо).

Розвиток економічної думки пов'язаний в першу чергу з питаннями мікрорівня: практичними проблемами організації та функціонування великого (латифундій) та середнього (вілли) господарства; дослідженням проблем оптимального розміру земельного наділу, циклів сільськогосподарських робіт, поділу праці у помісті, підвищення ефективності господарювання, організації рабської праці тощо

Немає ніякої різниці між добром і злом, щастям і нещастям. Жодної проблеми не можна вирішити однозначно, жодне твердження не більш істинне, ніж протилежне йому. «На кожне слово є зворотне слово» — улюблене прислів'я скептиків. Отже, філософський спосіб відношення до речей повинен проявлятися в стримуванні від будь-яких суджень про них. Користю від стримування від будь-яких суджень буде незворушність, спокій, що і є вищим благом для філософа.

Епоха еллінізму була епохою занепаду, згасання, песимізму. Людина була незадоволена навколишнім світом, тому вчилася бути незалежною від нього, прагнула внутрішньої свободи. Матеріальні блага — нестійкі. Лише духовні блага доброчинність, розумність — міцні і мають цінність для мудреця.

*Дякую
за
увагу!*